

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดเชียงราย

Current and desirable conditions in natural resource and
environmental management of The natural Resources and
Environmental Protection Volunteer Network (NEV-Net),
Chiang Rai Province

อาทิตย์ บุญรอด
พิรพานุวัฒน์ ชื่นวงศ์, กิตติชัย จันธิมา
กฤตวิษณุ สุขอึ้ง, สิทธิศักดิ์ ปิ่นมงคลกุล

Arthit Boonrod,
Pirapanuwat Chuenwong, Kittichai Chantima
Krittawit Suk-ng, Sitthisak Pinmongkholgul

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Chiang Rai Rajabhat University

Corresponding Author, Email: Tawan2545@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดเชียงราย 2. ศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดเชียงราย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า 1.การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเครือข่าย ทสม. จังหวัดเชียงราย สภาพปัจจุบันในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดย

รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการทรัพยากรน้ำ รองลงมา ได้แก่ การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน การจัดการทรัพยากรป่าไม้ และการจัดการสารพิษทางการเกษตร ตามลำดับ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการทรัพยากรดิน

2) การจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเครือข่าย ทสม. จังหวัด เชียงราย สภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน รองลงมา ได้แก่ การจัดการทรัพยากรป่าไม้ การจัดการสารพิษทางการเกษตร และการจัดการทรัพยากรน้ำ ตามลำดับ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการทรัพยากรดิน

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบัน, สภาพที่พึงประสงค์, การจัดการ, เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.)

Abstract

The objectives of this research are 1) To study the current conditions in natural resource and environmental management. of the Network of Natural Resources and Environmental Protection Volunteers in the Village (TSM), Chiang Rai Province Nature and Village Environment (TSM), Chiang Rai Province It is a quantitative research.

The results showed that 1) Natural Resources and Environment Management of the Network of TSMC, Chiang Rai Province The current condition as a whole is average at a moderate level. The list with the highest average was water resource management, followed by community solid waste management. forest resource management and management of agricultural pesticides, respectively. The list with the lowest average was soil resource management.

2) Natural Resources and Environment Management of the Network of TSMC, Chiang Rai Province desirable condition Overall, the average is at a high level. The item with the highest average was community solid waste management, followed by forest resource management. Agricultural

Toxic Management and water resource management, respectively. The item with the lowest average was soil resource management.

Keywords : Current conditions, Desirable conditions, Management, The Natural Resources and Environmental Protection Volunteer Network (NEV-NET)

บทนำ

การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และปกป้องทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้ให้ยาวนานที่สุด ดีที่สุด จะต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่าย โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับทรัพยากรมากที่สุด ที่เปรียบเสมือนเป็นเจ้าของทรัพยากรในท้องถิ่น ที่จะประสานความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐ กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมปกป้อง ดูแล รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน หรือ (ทสม.) จึงเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการยึดคนเป็นศูนย์กลาง ในการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรูปแบบให้ประชาชน มีส่วนร่วมในลักษณะการเป็นตัวแทน ผู้นำ และเป็นผู้ประสานระหว่างประชาชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของ และได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน การเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในสังคม และเป็นหัวใจเชื่อมโยงการทำงานระหว่างภาครัฐกับประชาชนในชุมชนให้สามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างราบรื่น โดยภาครัฐจะเป็นผู้ช่วยสนับสนุนดูแลอำนวยความสะดวกในการดำเนินการ ภายใต้โครงการผู้นำอาสาสมัครพัฒนาสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นการสร้างจิตสำนึก และความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนมาโดยตลอด (พงศ์อมร คชศิลา, 2561 : 2) ที่ผ่านมามีเครือข่าย ทสม. ได้ขยายตัวครอบคลุมครบทั้ง 76 จังหวัดทั่วประเทศ ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ ตามหลักการทำงานของเครือข่าย ทสม. ที่จะป็นทั้งผู้ปฏิบัติการเฝ้าระวังและจัดกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นผู้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นผู้ประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสารระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอก และผู้ติดตามประเมินผลการทำงานใน

ระดับพื้นที่ โดยจุดมุ่งหมายของทุกคนที่ร่วมกันทำงานนั้น มีอยู่เพียงแค่สิ่งเดียว คือ อยากจะเห็นประเทศไทย ได้มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์และยั่งยืน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2559 : 2)

ปัจจุบันเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ซึ่งมีพันธกิจร่วมกันในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น แต่พบว่าเครือข่ายมีไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน และยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างมีรูปธรรม อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเครือข่ายว่ามีเป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างไร ขาดการพัฒนาความรู้ความสามารถในการดำเนินการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการ สอดคล้องกับการวิจัยของ ปรัชญา ศิริพงษ์อุทุมพร (2557 : 147) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนทุกหมู่บ้านในจังหวัดมหาสารคามยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ทสม. และส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนของปัญหาการจัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) พบว่า มีการจัดตั้งเครือข่าย ทสม. แต่ยังไม่ครอบคลุมในหลายพื้นที่ การจัดตั้งเครือข่ายสมาชิก ทสม. ยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก และยังไม่มีเครือข่ายสมาชิก ทสม. ครบทุกหมู่บ้าน

สำหรับจังหวัดเชียงรายมีเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ทั้งหมด จำนวน 3,638 คน โดยครอบคลุมทั้ง 18 อำเภอ สำหรับในระดับตำบล จำนวน 124 ตำบล มีเครือข่าย ทสม.จำนวน 117 ตำบล และในระดับหมู่บ้าน จำนวน 1,755 หมู่บ้าน มีเครือข่าย ทสม.จำนวน 826 หมู่บ้าน (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย, 2563 : 10) ซึ่งจะพบว่า เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน(ทสม.) ยังมีไม่ครอบคลุมในระดับตำบล และในระดับหมู่บ้าน ดังนั้นการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดเชียงราย เป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากสภาพปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดเชียงรายโดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ ป่าต้นน้ำ เกิดการบุกรุกทำไร่เลื่อนลอย การขาดจิตสำนึกของประชาชน ส่งผล

ระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะปัญหาไฟป่าและหมอกควันปกคลุมพื้นที่ เพราะจะทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน(ทสม.) จังหวัดเชียงราย ว่าเป็นอย่างไร ผู้วิจัยต้องเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558 : 85) จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ จะทำให้สามารถจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแต่ละด้านและสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ช่วยให้เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จัดการทรัพยากรอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง เพื่อส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในท้องถิ่นมีการอนุรักษ์ ปกป้องกันพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืนและใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง โดยการป้องกัน เผ่าระวัง และพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดเชียงราย
- 2) ศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัยคือจังหวัดเชียงราย ประชากรคืออาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดเชียงราย จาก 18 อำเภอ จำนวน 3,638 คน (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย, 2563 : 10) กลุ่มตัวอย่างคือ อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดเชียงราย จาก 18 อำเภอ จำนวน 352 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie&Morgan (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550:51) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% (โดยการ

กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยถือว่าทุกๆ สมาชิกในประชากรมีโอกาสจะถูกคัดเลือกเท่าๆ กัน) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถาม จำแนกออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.973 โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.2565 แล้วนำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเชียงรายในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการทรัพยากรน้ำ รองลงมา ได้แก่ การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน การจัดการทรัพยากรป่าไม้ และการจัดการสารพิษทางการเกษตร ส่วนการจัดการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดการทรัพยากรดิน

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า สภาพพึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเชียงรายในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน รองลงมา ได้แก่ การจัดการทรัพยากรป่าไม้ การจัดการสารพิษทางการเกษตรและการจัดการทรัพยากรน้ำ ส่วนการจัดการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดการทรัพยากรดิน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเชียงราย ในภาพรวม

การจัดการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
ทรัพยากรน้ำ	3.35	0.918	ปานกลาง	4.21	0.797	มาก	0.257	5
ทรัพยากรป่าไม้	3.31	0.926	ปานกลาง	4.25	0.815	มาก	0.283	4
ทรัพยากรดิน	3.22	0.934	ปานกลาง	4.18	0.874	มาก	0.298	1
ขยะมูลฝอยในชุมชน	3.32	0.969	ปานกลาง	4.27	0.852	มาก	0.286	3
สารพิษทางการเกษตร	3.27	0.932	ปานกลาง	4.24	0.812	มาก	0.297	2
รวม	3.29	0.858	ปานกลาง	4.23	0.776	มาก		

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายในภาพรวม พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการทรัพยากรน้ำ ($= 3.35$) รองลงมา ได้แก่ ขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{X} = 3.32$)

ผลการวิเคราะห์สภาพพึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเชียงรายในภาพรวม พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมา คือ การจัดการทรัพยากรป่าไม้ ($\bar{X} = 4.25$)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงราย พบว่า ค่า PNI อันดับ 1 คือ การจัดการทรัพยากรดิน (PNI = 0.298) อันดับ 2 คือ การจัดการสารพิษทางการเกษตร (PNI = 0.297) และอันดับ 3 คือ การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน (PNI = 0.286)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงราย ด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ

การจัดการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
การจัดหาแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค								
บริโภคน้ำ	3.51	0.978	มาก	4.26	0.836	มาก	0.214	5
การเก็บรักษาไว้ในยามขาดแคลน	3.32	1.025	ปานกลาง	4.22	0.888	มาก	0.271	2
การบำบัดก่อนนำลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ	3.19	1.080	ปานกลาง	4.14	1.015	มาก	0.298	1
การใช้อย่างประหยัด	3.38	1.057	ปานกลาง	4.20	0.880	มาก	0.242	4
การสงวนรักษาปลูกต้นไม้ในพื้นที่ต้นน้ำ	3.36	1.079	ปานกลาง	4.25	0.886	มาก	0.265	3
รวม	3.35	0.918	ปานกลาง	4.21	0.797	มาก		

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดหาแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค ($\bar{X} = 3.51$) รองลงมา ได้แก่ การใช้อย่างประหยัด ($\bar{X} = 3.38$)

ผลการวิเคราะห์สภาพพึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดหาแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมา ได้แก่ การสงวนรักษาปลูกต้นไม้ในพื้นที่ต้นน้ำ ($\bar{X} = 4.25$)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ พบว่า ค่า PNI อันดับ 1 ได้แก่ การบำบัดก่อนนำลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ (PNI = 0.298) อันดับ 2 ได้แก่ การเก็บรักษาไว้ในยามขาดแคลน (PNI = 0.271) และอันดับ 3 ได้แก่ การสงวนรักษาปลูกต้นไม้ในพื้นที่ต้นน้ำ (PNI = 0.265)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงราย
ด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้

การจัดการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการ จำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
การปลูกป่าทดแทน	3.34	1.161	ปานกลาง	4.26	0.951	มาก	0.275	4
การป้องกันทรัพยากรป่าไม้/พืช								
ป่าให้มีอยู่ตลอดไป	3.38	1.088	ปานกลาง	4.28	0.896	มาก	0.266	5
การฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม	3.30	1.051	ปานกลาง	4.30	0.892	มาก	0.303	1
การตัดไม้และนำของป่ามาใช้								
เฉพาะส่วนที่เพิ่มพูน	3.18	0.968	ปานกลาง	4.12	0.947	มาก	0.296	2
การแบ่งเขตพื้นที่ป่าเพื่อใช้								
ประโยชน์	3.34	1.023	ปานกลาง	4.28	0.864	มาก	0.281	3
รวม	3.31	0.926	ปานกลาง	4.25	0.815	มาก		

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การป้องกันทรัพยากรป่าไม้/พืชป่าให้มีอยู่ตลอดไป ($\bar{X} = 3.38$) รองลงมา ได้แก่ การปลูกป่าทดแทน ($\bar{X} = 3.34$) และการแบ่งเขตพื้นที่ป่าเพื่อใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 3.34$)

ผลการวิเคราะห์สภาพพึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเชียงรายด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมา ได้แก่ การแบ่งเขตพื้นที่ป่าเพื่อใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 4.28$) และการป้องกันทรัพยากรป่าไม้/พืชป่าให้มีอยู่ตลอดไป ($\bar{X} = 4.28$)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ค่า PNI อันดับ 1 ได้แก่ การฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม ($PNI = 0.303$) อันดับ 2 ได้แก่ การตัดไม้และนำของป่ามาใช้เฉพาะส่วนที่เพิ่มพูน ($PNI = 0.296$) และอันดับ 3 ได้แก่ การแบ่งเขตพื้นที่ป่าเพื่อใช้ประโยชน์ ($PNI = 0.281$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการทรัพยากรดิน

การจัดการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน	3.39	1.062	ปานกลาง	4.27	0.854	มาก	0.259	4
การป้องกันการพังทลายของหน้าดินทำโดยการปลูกพืชหรือต้นไม้ เช่น หญ้าแฝก	3.27	1.134	ปานกลาง	4.22	0.963	มาก	0.291	3
การขนถ่ายดินที่มีให้เกิดฝุ่น	3.05	1.076	ปานกลาง	4.09	1.057	มาก	0.341	1
การมีภาชนะปิด/ป้องกันอย่างมิดชิดเมื่อมีการเคลื่อนย้าย	3.16	1.057	ปานกลาง	4.14	0.990	มาก	0.310	2
รวม	3.22	0.934	ปานกลาง	4.18	0.874	มาก		

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการทรัพยากรดิน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ($\bar{X} = 3.39$) รองลงมา ได้แก่ การป้องกันการพังทลายของหน้าดินทำโดยการปลูกพืช หรือต้นไม้ เช่น หญ้าแฝก ($\bar{X} = 3.27$)

ผลการวิเคราะห์สภาพพึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการทรัพยากรดิน พบว่า ในภาพรวมมี

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปลุกพืชหมุนเวียนเพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมา ได้แก่ การป้องกันการพังทลายของหน้าดินทำโดยการปลูกพืช หรือต้นไม้ เช่น หญ้าแฝก ($\bar{X} = 4.22$)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเชียงรายด้านการจัดการทรัพยากรดิน พบว่า ค่าPNI อันดับ 1 ได้แก่ การขนถ่ายดินที่มีให้เกิดฝุ่น (PNI = 0.341) อันดับ 2 ได้แก่ การมีภาชนะปิด/ป้องกันอย่างมิดชิดเมื่อมีการเคลื่อนย้าย (PNI = 0.310) และอันดับ 3 ได้แก่ การป้องกันการพังทลายของหน้าดินทำโดยการปลูกพืช หรือต้นไม้ เช่น หญ้าแฝก (PNI = 0.291)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

การจัดการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
การจัดเก็บอย่างเป็นระบบ								
ป้องกันไม่ให้เกิดมลภาวะ	3.24	0.994	ปานกลาง	4.22	0.922	มาก	0.302	1
การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ	3.38	1.074	ปานกลาง	4.29	0.871	มาก	0.269	3
การแสวงหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย	3.32	1.061	ปานกลาง	4.31	0.901	มาก	0.298	2
รวม	3.32	0.969	ปานกลาง	4.27	0.852	มาก		

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับการ

จัดการขยะ ($\bar{X} = 3.38$) รองลงมา ได้แก่ การแสวงหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.32$)

ผลการวิเคราะห์สภาพพึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน พบว่า ในภาพรวมมี
ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุดได้แก่การแสวงหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 4.31$)
รองลงมา ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ ($\bar{X} = 4.29$)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน พบว่า ค่า PNI
อันดับ 1 ได้แก่ การจัดเก็บอย่างเป็นระบบป้องกันไม่ให้เกิดมลภาวะ (PNI = 0.302) อันดับ
2 ได้แก่ การแสวงหาแนวทาง ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย (PNI = 0.298)
และอันดับ 3 ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ (PNI = 0.296)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงราย
ด้านการจัดการสารพิษทางการเกษตร

การจัดการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการ	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			จำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
การป้องกันไม่ให้เกิด สารพิษทางการเกษตร								
ส่งผลกระทบต่อ			ปาน					
สิ่งแวดล้อม	3.26	1.027	กลาง	4.23	0.913	มาก	0.297	2
การให้ความรู้เกี่ยวกับการ จัดการสารพิษทางการ			ปาน					
เกษตร	3.22	1.017	กลาง	4.24	0.875	มาก	0.317	1
แสวงหาแนวทางในการ			ปาน					
ป้องกันและแก้ไข	3.33	1.004	กลาง	4.26	0.822	มาก	0.279	3
รวม	3.27	0.932	ปาน กลาง	4.24	0.812	มาก		

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการสารพิษทางการเกษตร พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แสวงหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไข ($\bar{X} = 3.33$) รองลงมา ได้แก่ การป้องกันไม่ให้เกิดสารพิษทางการเกษตรส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.26$) และการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสารพิษทางการเกษตร ($\bar{X} = 3.22$)

ผลการวิเคราะห์สภาพพึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการสารพิษทางการเกษตร พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แสวงหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไข ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมา ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสารพิษทางการเกษตร ($\bar{X} = 4.24$) และการป้องกันไม่ให้เกิดสารพิษทางการเกษตรส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.23$)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ จังหวัดเชียงรายด้านการจัดการสารพิษทางการเกษตร พบว่า ค่า PNI อันดับ 1 ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสารพิษทางการเกษตร (PNI = 0.317) อันดับ 2 ได้แก่ การป้องกันไม่ให้เกิดสารพิษทางการเกษตรส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (PNI = 0.297) และอันดับ 3 ได้แก่ แสวงหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไข (PNI = 0.279)

อภิปรายผล

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน(ทสม.) จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพปัจจุบันมีการจัดการทรัพยากรน้ำมากที่สุด เนื่องจากในปัจจุบันมีความต้องการใช้น้ำในการอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะการเจ้าน้ำบาดาลเพื่อใช้ในครัวเรือน และใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติสำหรับการเพาะปลูก อีกทั้งเริ่มเห็นความสำคัญของการใช้น้ำ การกักเก็บน้ำไว้โดยยึดหลักการอนุรักษ์ธรรมชาติมากขึ้น และการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี อร่ามเรือง(2551 : 11) ให้ความหมายว่า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัด และการสงวนรักษา เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น สามารถเอื้ออำนวย

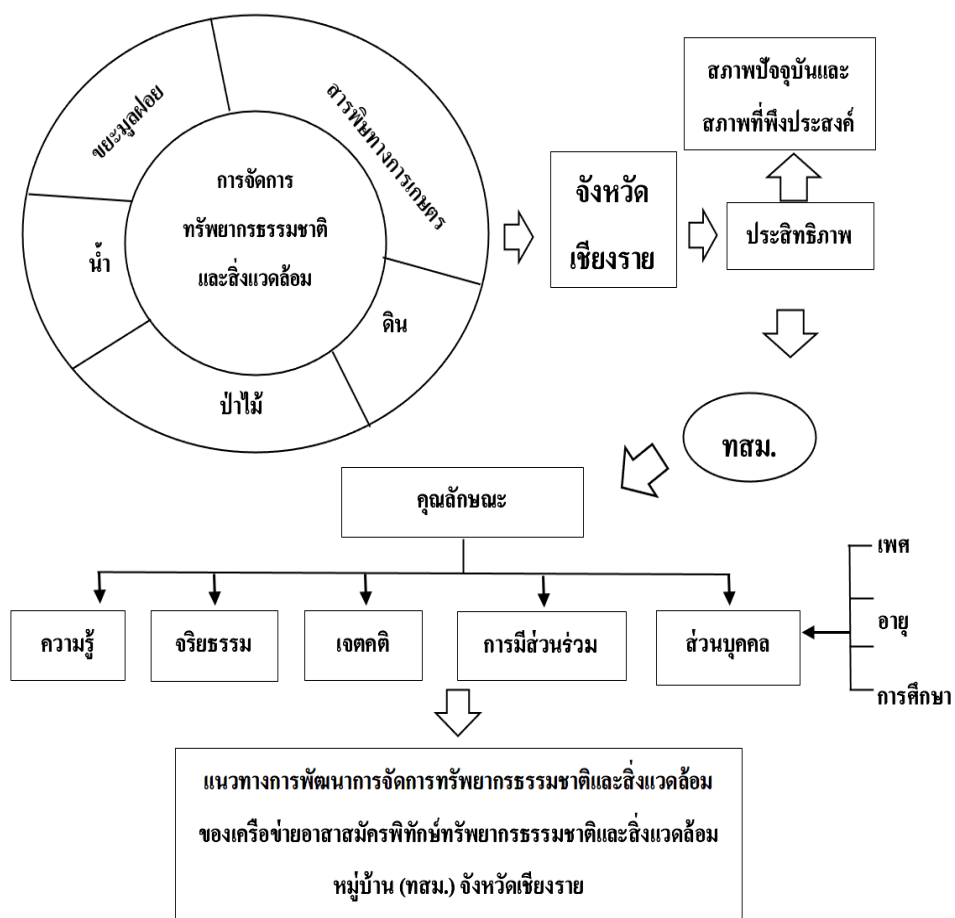
ประโยชน์แกมวลมนุษยชาติได้ใช้ตลอดไปอย่างไม่ขาดแคลน หรือมีปัญหาใดๆ หรืออาจจะหมายถึง กระบวนการจัดการแผนงานหรือกิจกรรมในการจัดสรรและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อสนองความต้องการในระดับต่างๆ ของมนุษย์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา ได้แก่ เสถียรภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักการอนุรักษ์ด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด ประหยัด และก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน(ทสม.) จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ มีความต้องการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งแต่เดิมชุมชนมีวิธีการจัดการขยะโดยวิธีการเผา แต่เมื่อรัฐบาลมีนโยบายในการห้ามการเผาเนื่องจากส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดมลภาวะทางอากาศ และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน จึงเกิดปัญหาที่เป็นสถานการณ์ที่ไม่คุ้นชินเกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้วิธีการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหา เช่น การจัดให้มีรถเก็บขยะในทุกพื้นที่ และการรณรงค์การคัดแยกขยะ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ นเรศร์ บุญเลิศ (2559 : 93 - 98) ศึกษาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้นโยบายและกลไกการปกครองส่วนท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านนโยบายและกลไกในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากรในการให้บริการประชาชนมีส่วนที่ไม่สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง การบริหารจัดการสาธารณะ กำจัดปัญหาโครงสร้างพื้นฐานการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล จะต้องเน้นให้คนในพื้นที่มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

องค์ความรู้จากงานวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดเชียงราย มีการศึกษาการจัดการในด้านต่างๆ ประกอบด้วย ด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ ด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ด้านการจัดการทรัพยากรดิน ด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และด้านการจัดการสารพิษทางการ

เกษตร โดยพบว่าสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเชียงรายในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ การจัดแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค การเก็บรักษาไว้ในยามขาดแคลน การบำบัดก่อนนำลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ การใช้อย่างประหยัด การสงวนรักษาปลูกต้นไม้ในพื้นที่ต้นน้ำ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ได้แก่ การจัดเก็บอย่างเป็นระบบป้องกันไม่ให้เกิดมลภาวะ การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ การแสวงหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย

สรุป

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการทรัพยากรน้ำ รองลงมา ได้แก่ การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน การจัดการทรัพยากรป่าไม้ และการจัดการสารพิษทางการเกษตร ส่วนการจัดการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการทรัพยากรดิน สำหรับสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน รองลงมา ได้แก่ การจัดการทรัพยากรป่าไม้ การจัดการสารพิษทางการเกษตร และการจัดการทรัพยากรน้ำ ส่วนการจัดการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการทรัพยากรดิน

บรรณานุกรม

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: วี อินเตอร์ พรินท์.
- นเรศร์ บุญเลิศ. (2559). การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้นโยบายและกลไกการปกครอง : **รายงานการวิจัย**. เชียงราย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย.
- ปรัชญา ศิริพงษ์อุทมพร. (2557). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดมหาสารคาม. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พงศ์อมร คชศิลา. (2561). การพัฒนาคุณลักษณะอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน จังหวัดตราด. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย. (2563). **รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดเชียงราย**. เชียงราย : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.